

Research Article

DEVELOPMENT OF A TRAINING CURRICULUM TO ENHANCE
THE ABILITY TO CREATE LEARNING WITH PARENTS
FOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION STUDENTS

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้
ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย

Received: June 9, 2026

Revised: July 10, 2026

Accepted: August 3, 2026

Narintip Kornpuang^{1*}

นรินทิพย์ กอนพวง^{1*}

¹Faculty of Education, Naresuan University

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

*Corresponding Author, E-mail: Narinthipk@nu.ac.th

Abstract

This research aimed to develop a training curriculum to enhance the ability to create learning with parents for early childhood education students by integrating executive function (EF), psychological capital, experiential learning, and professional learning communities (PLC) with the professional standards for early childhood teachers B.E. 2568 of the Teachers' Council of Thailand. A four-phase research was employed: 1) a needs assessment with 24 second-year early childhood student teachers, 2) curriculum and implementation manual development and quality appraisal by five experts, followed by a pilot study with 10 second-year early childhood majors at Pibulsongkram Rajabhat University, 3) curriculum implementation with 24 second-year student teachers, and 4) curriculum evaluation with 24 student teachers and 20 volunteer parents using Kirkpatrick's four-level model. Research instruments included a needs assessment questionnaire, curriculum and manual appraisal forms, a satisfaction scale, a behavioral observation form, a knowledge test, and focus group protocols. Data were analyzed using mean, standard deviation, modified priority needs index, dependent t-tests, and content analysis. Results indicated high priority needs in all four domains of students' ability to create learning with parents, with parent education and role enhancement ranked highest ($PNI_{modified} = 0.596$). The developed curriculum and implementation manual were rated at the highest level of appropriateness. Student teachers reported the highest level of satisfaction and their post-training knowledge scores were significantly higher than pre-training scores. Behavioral changes and curriculum outcomes were also rated at

the highest level while qualitative findings revealed that parents gained deeper knowledge, more positive attitudes, and more constructive parenting practices in supporting young children's learning.

Keywords: Training Curriculum Development, Early Childhood Education Students, Executive Function (EF), Positive Psychology

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้มี 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถในการสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย 2) พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย 3) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย และ 4) ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัยตัวอย่างคือ นิสิตครูปฐมวัยชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามความต้องการจำเป็น แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือ แบบประเมินความพึงพอใจ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบทดสอบความรู้ และประเด็นสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเชิงปรับแก้ การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถในการสร้างการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองทุกด้านมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในระดับสูง โดยด้านการให้ความรู้และส่งเสริมบทบาทผู้ปกครองมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.596$) 2) หลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรมีคุณภาพด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 ($SD = 0.29$) และ 4.53 ($SD = 0.34$) ตามลำดับ 3) ภายหลังการฝึกอบรมนิสิตมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 ($SD = 0.28$) และมีคะแนนความรู้หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ($t = 12.84$, $p < .05$) และ 4) ผลการประเมินด้านพฤติกรรมและผลลัพธ์ตามกรอบการประเมินของ Kirkpatrick อยู่ในระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และ 4.52 ตามลำดับ นอกจากนี้ผู้ปกครองรายงานว่า มีความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเชิงบวกเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและสามารถในการสร้างการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานิสิตครูปฐมวัยในสถาบันอุดมศึกษาได้ต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม นิสิตครูปฐมวัย ความสามารถสร้างการเรียนรู้ ทักษะสมอง EF จิตวิทยาเชิงบวก

บทนำ (Introduction)

ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยถือเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาสูงสุดถึงร้อยละ 80 ของชีวิตมนุษย์ (National Institute for Child and Family Development, 2023) การส่งเสริมทักษะสมองเพื่อจัดการชีวิต หรือ Executive Function (EF) ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการควบคุมอารมณ์ การยืดหยุ่นทางความคิด และความจำที่ใช้งานได้ จึงกลายเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จทั้งในด้านการเรียนและการใช้ชีวิตในสังคม (Center on the Developing Child at Harvard University, 2021) งานวิจัยของ Diamond (2013) พบว่า EF ของเด็กปฐมวัยได้รับอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญจากสภาพแวดล้อมในครอบครัว และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กในชีวิตประจำวัน มากกว่าการสอนอย่างเป็นทางการในห้องเรียน การพัฒนาทักษะ EF

จึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยลำพังในสถานศึกษา แต่จำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบระหว่างโรงเรียนและบ้าน โดยมีผู้ปกครองเป็นกลไกหลักในการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการฝึกฝนทักษะสมองผ่านกิจวัตรประจำวัน

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21 บทบาทของครูปฐมวัยจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กในห้องเรียนเท่านั้น แต่ต้องยกระดับสู่การเป็นผู้สร้างการเรียนรู้ร่วมกับครอบครัว สอดคล้องกับข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพครูปฐมวัย พ.ศ. 2568 ที่กำหนดให้ครูปฐมวัยต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงานในด้านการให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพัฒนาเด็ก บ้าน และชุมชน ตลอดจนการสื่อสารเชิงบวกและการติดตามประเมินผลการพัฒนาเด็กร่วมกันกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง (Khurusapha, 2025) นิสิตครูปฐมวัยในฐานะวิชาชีพชั้นสูงที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดแรงงาน จำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังสมรรถนะการเป็นผู้ชี้แนะ ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้เฉพาะทางด้านพัฒนาการเด็ก โดยเฉพาะเรื่องการทำงานของสมอง EF และการใช้จิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology) เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันให้กับผู้ปกครอง อันจะนำไปสู่การส่งเสริมเด็กอย่างมีทิศทางเดียวกัน (Epstein, 2018)

อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาที่พบในปัจจุบันจากการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า นิสิตครูปฐมวัยส่วนใหญ่ยังขาดความมั่นใจและทักษะที่จำเป็นในการปฏิสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครอง นอกจากนี้ Zulauf-McCurdy et al. (2024) ยังพบว่า ครูปฐมวัยส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมในการนำมาตรการส่งเสริมความสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองไปปฏิบัติได้อย่างยั่งยืน และ Sheridan and Kim (2015) ยังพบว่า โปรแกรมผลิตครูส่วนใหญ่ยังไม่ได้บูรณาการการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันกับผู้ปกครองเข้าไปในหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างบ้านและโรงเรียน ซึ่งหากนิสิตครูไม่ได้รับการพัฒนาทักษะด้านนี้อย่างเป็นรูปธรรมก่อนออกไปปฏิบัติงานจริง อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือเด็กปฐมวัยในระยะยาวได้

เพื่อให้การพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวมีประสิทธิภาพ การใช้แนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning) ตามทฤษฎีของ Kolb (1984) จึงถูกนำมาเป็นแกนกลางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์จำลอง การสะท้อนคิด (Reflection) และการฝึกปฏิบัติในสภาพการณ์จริง นอกจากนี้ การเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนไปสู่การเป็นกระบวนกร ยังเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้นิสิตครูสามารถสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับผู้ปกครอง ได้มากกว่าการออกคำสั่งหรือการให้ข้อมูลด้านเดียว (Knowles, 1980) ในขณะเดียวกัน แนวคิดทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก (Psychological Capital: PsyCap) ของ Luthans et al. (2007) ที่ประกอบด้วย Hope, Efficacy, Resilience และ Optimism (HERO) ได้รับการนำมาบูรณาการในหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและความยืดหยุ่นทางจิตใจของนิสิตในการทำงานให้กับผู้ปกครอง ประกอบกับกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่ส่งเสริมให้นิสิตเรียนรู้จากกันและกันผ่านการสะท้อนคิด และแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง (Yamkasikorn & Kerdnoonwong, 2021; Sriklau & Ruengtrakul, 2022) การฝึกอบรมที่มุ่งเน้นกระบวนการกลุ่มและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะช่วยสร้างเสริม Self-Efficacy ให้นิสิตครูเชื่อมั่นว่าตนเองมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ปกครองเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก

แม้จะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะครูในการทำงานให้กับผู้ปกครองอยู่บ้าง แต่ยังไม่พบการศึกษาที่พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการแนวคิด EF จิตวิทยาเชิงบวก และ PLC เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในบริบทของนิสิตครูปฐมวัยในระดับอุดมศึกษาของไทย ด้วยเหตุผลและช่องว่างทางการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย โดยเน้นการบูรณาการความรู้ด้านสมอง EF และจิตวิทยาเชิงบวก ผสานกับกระบวนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการลงมือทำจริง ผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยยกระดับมาตรฐานวิชาชีพของนิสิตครูปฐมวัยให้สอดคล้องกับเกณฑ์ของคุรุสภา แต่ยังเป็นต้นแบบในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่เข้มแข็ง อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เติบโตอย่างมีคุณภาพในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต่อไป

วัตถุประสงค์ (Objectives)

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถในการสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย
4. เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านมาตรฐานวิชาชีพครูปฐมวัย การพัฒนาทักษะสมอง EF จิตวิทยาเชิงบวก และกระบวนการฝึกอบรมเชิงประสบการณ์ เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย ดังแสดงในภาพต่อไปนี้

Figure 1

A development of training curriculum to enhance the ability to create learning with parents for early childhood student teachers framework

แสดงกรอบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

การวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย

แหล่งข้อมูล/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล การศึกษาความต้องการจำเป็นในขั้นตอนนี้ใช้ผู้ให้ข้อมูล คือ นิสิตครูปฐมวัย ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ภาคเรียนที่ 1/2568 จำนวน 24 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ผ่านการสังเกตการสอนในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแล้ว และเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองในบริบทการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเบื้องต้น จึงสามารถประเมินทั้งสภาพที่เป็นอยู่จริง (Discrepancy/ Desire: D) และสภาพที่ควรจะเป็น (Importance: I) ได้อย่างมีความหมาย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมีกรอบแนวคิดจากมาตรฐานวิชาชีพครูปฐมวัยตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพครูปฐมวัย พ.ศ. 2568 โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรฐานด้านความสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองและชุมชน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการจำเป็น รูปแบบการตอบสนองคู่สภาพที่เป็นอยู่จริง (Discrepancy/ Desire: D) และสภาพที่ควรจะเป็น (Importance: I) โดยครอบคลุมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครอง จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านการให้ความรู้และส่งเสริมบทบาทผู้ปกครอง จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ จำนวน 4 ข้อ และ 4) ด้านการประเมินและติดตามความร่วมมือ จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 18 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 (น้อยที่สุด) ถึง 5 (มากที่สุด)

แบบบันทึกการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย การพัฒนาหลักสูตร และการวัดและประเมินผลการศึกษา เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามและขอบเขตของตัวแปร โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มนิสิตวิชาเอกปฐมวัยชั้นปีที่ 3 จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าเที่ยง (Reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามไปมอบให้ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างละเอียด โดยเน้นให้ผู้ตอบแยกแยะระหว่างการประเมินสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นอย่างเป็นอิสระจากกัน และรวบรวมแบบสอบถามคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยการนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นอยู่จริง (D) และสภาพที่ควรจะเป็น (I) ในแต่ละด้านและรายข้อ มาคำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index Modified: PNI_{modified}) ตามสูตรของ Wongwanich (2015) โดยกำหนดเกณฑ์ PNI_{modified} มีค่า ≥ 0.30 จะถือว่ามีความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม และคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย

2.1 การสร้างและหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม และคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย ผู้วิจัยนำผลการศึกษาร่างหลักสูตรจากการศึกษาเอกสารแล้วงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 และผลการศึกษาความต้องการจำเป็นความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัยในขั้นตอนที่ 1

มายกร่าง “หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย” จากนั้นนำร่างหลักสูตรฯ มาออกแบบคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย เครื่องมือที่ใช้คือ ตารางออกแบบและยกยกร่างหลักสูตรฝึกอบรม ตัวแปรที่ศึกษาคือ ร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) เนื้อหา 5) แนวทางการจัดกิจกรรม 6) การวัดและประเมินผลและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) ภาคที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตร ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด (EF, จิตวิทยาเชิงบวก, PLC ฯลฯ) โครงสร้างหลักสูตรโดยรวม (จำนวนหน่วย เนื้อหา 4 ด้าน : สื่อสาร-ให้ความรู้-เครือข่าย-ประเมินติดตาม) 2) ส่วนที่ 2 คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ประกอบด้วย แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ (บทบาทกระบวนการ, วิธีใช้ Experiential Learning/Positive Psychology) แผนการฝึกอบรม “รายหน่วย/รายกิจกรรม” (จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ขั้นตอน เวลา สื่อ วิธีสรุป) และแนวทางนำไปใช้กับผู้ปกครองจริง (ตัวอย่างสคริปต์ กรณีศึกษา ข้อควรระวัง) ส่วนที่ 3 การประเมินและการติดตามคุณภาพ การวัดผลผู้เข้าอบรม (Pre-Post, แบบสังเกตพฤติกรรม, ความพึงพอใจ) และการประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและผลลัพธ์ (ตามกรอบ Kirkpatrick)

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย แหล่งข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการศึกษาปฐมวัย และด้านจิตวิทยาหรือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเหมาะสม (Likert Scale 5 ระดับ) ของร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรฯ โดยกำหนดเกณฑ์ความเหมาะสมเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

2.3 การทดลองนำร่อง (Pilot Study) ผู้วิจัยทดลองนำร่อง (ร่าง) หลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรกับนิสิตเอกการศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ภาคเรียนที่ 1/2568 จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้หลักสูตรและคู่มือ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) ร่างหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตร 2) แบบสังเกตและบันทึกภาคสนามเกี่ยวกับความชัดเจนของขั้นตอนกิจกรรม เวลา และการนำไปใช้จริง และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตต่อหลักสูตรและคู่มือ หลังดำเนินกิจกรรมตามหลักสูตรที่กำหนด ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและบันทึกภาคสนาม แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาและวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรและคู่มือก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างหลักต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย

กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มทดลองการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย ได้แก่ นิสิตครูปฐมวัย ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 24 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยนิสิตมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการตามกระบวนการของหลักสูตรฝึกอบรมทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนผลการเรียนรู้ในทุกขั้นตอน

รูปแบบการวิจัย การวิจัยในขั้นตอนนี้ใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นและประเมินผลตามแนวคิดของ Kirkpatrick (1994) จำนวน 2 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 ปฏิกริยาตอบสนอง (Reaction) และระดับที่ 2 การเรียนรู้ (Learning)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 หลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงจากขั้นตอนที่ 2 แล้ว ใช้สำหรับดำเนินการทดลอง

ชุดที่ 2 เป็นแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ เนื้อหาและกิจกรรม กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและเวลา และประโยชน์ที่ได้รับ รวม 16 ข้อ

ชุดที่ 3 ประกอบด้วย 2 เครื่องมือน้อย คือ (1) แบบสังเกตพฤติกรรมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครอง แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 4 ด้าน รวม 16 ข้อ และ (2) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครอง เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้วัดก่อนและหลังการฝึกอบรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ ขั้นแรก ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนการฝึกอบรม (Pretest) จากนั้นดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ โดยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนิสิตระหว่างการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรม (Posttest) และตอบแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สำหรับความพึงพอใจ และพฤติกรรมของนิสิตระหว่างการฝึกอบรม โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t -test for Dependent Samples) สำหรับเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้ ก่อนการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม ผู้วิจัยตรวจสอบการแจกแจงของคะแนนด้วยสถิติ Shapiro-Wilk พบว่า คะแนนก่อนฝึกอบรมมีค่า .96 ($p = .35$) และหลังฝึกอบรมมีค่า .97 ($p = .42$) ซึ่งไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และค่าความเบ้-ค่าความโด่งอยู่ในช่วงประมาณ -1 ถึง 1 จึงสรุปได้ว่า คะแนนมีการแจกแจงใกล้เคียงปกติ เหมาะสมต่อการใช้สถิติ t -test แบบกลุ่มสัมพันธ์ในการวิเคราะห์ผล

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย

แหล่งข้อมูลและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แหล่งข้อมูลในขั้นตอนนี้เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ตามแนวคิดการประเมินผลการฝึกอบรมของ Kirkpatrick (1994) ระดับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior) และระดับผลลัพธ์ (Results) โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นิสิตครูปฐมวัย ชั้นปีที่ 2 ที่เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 24 คน และกลุ่มที่ 2 ผู้ปกครองอาสาเข้ารับการให้คำปรึกษาจากนิสิตกลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 2 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 แบบประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior) ของนิสิตครูปฐมวัยกลุ่มทดลองในการสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองอาสา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมทั้ง 4 ด้าน (ความสามารถในการสื่อสารให้กับผู้ปกครอง การถ่ายทอดความรู้ด้านพัฒนาการเด็กและจิตวิทยาเชิงบวก การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการประเมินติดตามความร่วมมือ) รวม 18 ข้อ และชุดที่ 2 ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Dialogue) เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และทักษะของผู้ปกครองด้านพัฒนาการเด็กและจิตวิทยาเชิงบวก และด้านการเป็นผู้ช่วยครูร่วมมือพัฒนาบุตรหลาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภายหลังนิสิตครูปฐมวัยชั้นปีที่ 2 ผ่านการฝึกอบรมและปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปกครองอาสา จำนวน 2 คน โดยให้นิสิตกลุ่มทดลองและผู้ปกครองอาสาตอบแบบประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนิสิตในการสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครอง และเข้าร่วมการสนทนากลุ่มตามประเด็นที่กำหนดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และทักษะด้านพัฒนาการเด็ก จิตวิทยาเชิงบวก และการเป็นผู้ช่วยครูร่วมมือพัฒนาบุตรหลาน การสนทนาถูกบันทึกและสรุปเป็นข้อความเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากแบบประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่ออธิบายระดับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและผลลัพธ์ในแต่ละด้าน ส่วนข้อมูลจากการสนทนากลุ่มวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนิสิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครองจากการเข้าร่วมกระบวนการสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน

ผลการวิจัย (Results)

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 24 คน พบว่า ในภาพรวมนิสิตมีความต้องการจำเป็นที่จะได้รับการพัฒนาความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองอย่างเป็นระบบ โดยมีค่า $PNI_{modified}$ ในภาพรวมเท่ากับ 0.489 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าดัชนีบ่งชี้ถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ดังแสดงใน Table 1

Table 1

The mean, standard deviation, and PNI Modified values of the ability to create learning with parents for early childhood student teachers, classified by dimension.

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า PNI Modified ของความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย จำแนกรายด้าน

ด้านความสามารถสร้างการเรียนรู้ ให้กับผู้ปกครอง	สภาพที่เป็นอยู่จริง (D)		สภาพที่ควรจะเป็น (I)		$PNI_{modified}$	ลำดับ
	M	SD	M	SD		
ด้านที่ 1 การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครอง	3.133	0.763	4.625	0.576	0.476	2
1.1 เลือกช่องทางและรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมให้กับผู้ปกครองแต่ละคน	2.958	0.690	4.792	0.415	0.620	1
1.2 รายงานพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กแก่ผู้ปกครองได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ	3.375	0.711	4.542	0.588	0.346	5
1.3 รับฟังและตอบสนองต่อข้อกังวลหรือความต้องการของผู้ปกครองได้อย่างเหมาะสม	3.042	0.751	4.542	0.658	0.493	2
1.4 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและบรรยากาศของความไว้วางใจให้กับผู้ปกครอง	3.125	0.900	4.583	0.654	0.467	4
1.5 สื่อสารเกี่ยวกับปัญหาพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองเข้าใจโดยไม่รู้สึกลดทอน	3.167	0.761	4.667	0.565	0.474	3
ด้านที่ 2 ด้านการให้ความรู้และส่งเสริมบทบาทผู้ปกครอง	2.825	0.861	4.508	0.583	0.596	1
2.1 ถ่ายทอดความรู้พัฒนาการเด็กปฐมวัยและทักษะ EF ให้ผู้ปกครองนำไปใช้ได้จริง	3.000	0.834	4.708	0.464	0.569	3

ด้านความสามารถสร้างการเรียนรู้ ให้กับผู้ปกครอง	สภาพที่เป็นอยู่จริง (D)		สภาพที่ควรจะเป็น (I)		PNI _{modified}	ลำดับ
	M	SD	M	SD		
2.2 ออกแบบและดำเนินกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก	2.542	0.779	4.542	0.588	0.787	1
2.3 แนะนำผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมที่บ้านให้ส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้เป็นรูปธรรม	2.917	0.830	4.417	0.654	0.514	4
2.4 ใช้จิตวิทยาเชิงบวกในการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ปกครอง	2.667	0.761	4.583	0.584	0.719	2
2.5 ให้คำปรึกษาผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการคิดและ EF ของเด็กปฐมวัย	3.000	1.103	4.292	0.624	0.431	5
ด้านที่ 3 ด้านการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ	3.010	0.800	4.385	0.653	0.457	3
3.1 วางแผนและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพัฒนาเด็ก บ้าน และชุมชน	3.167	0.816	4.333	0.637	0.368	4
3.2 ประสานงานให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญสหวิชาชีพในการพัฒนาเด็ก	2.792	0.833	4.375	0.647	0.567	1
3.3 ใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครอง	3.000	0.722	4.333	0.816	0.444	3
3.4 จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.083	0.830	4.500	0.511	0.459	2
ด้านที่ 4 ด้านการประเมินและติดตามความร่วมมือ	2.969	0.842	4.260	0.710	0.435	4
4.1 วางแผนและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานพัฒนาเด็ก บ้าน และชุมชน	3.042	1.042	4.458	0.658	0.466	3
4.2 ประสานงานให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญสหวิชาชีพในการพัฒนาเด็ก	2.917	0.881	4.292	0.624	0.471	1
4.3 ใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครอง	2.833	0.565	4.167	0.761	0.471	2
4.4 จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.083	0.881	4.125	0.797	0.338	4
ภาพรวมด้านที่ 1 - 4	2.984	0.817	4.444	0.630	0.489	-

หมายเหตุ: $PNI_{modified} = (I - D) / D$; ค่ายิ่งสูงแสดงความต้องการจำเป็นยิ่งมาก

D = สภาพที่เป็นอยู่จริง (Discrepancy / Desire); I = สภาพที่ควรจะเป็น (Importance)

จาก Table 1 พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านที่ 2 การให้ความรู้และส่งเสริมบทบาทผู้ปกครอง ($PNI_{modified} = 0.596$) สะท้อนให้เห็นว่านิสิตยังขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้ด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัย การออกแบบกิจกรรมอบรมผู้ปกครอง การใช้จิตวิทยาเชิงบวกในการสื่อสาร และการให้คำปรึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและการควบคุมตนเองของเด็ก รองลงมาคือ ด้านที่ 1 การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครอง ($PNI_{modified} = 0.476$) ด้านที่ 3 การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ ($PNI_{modified} = 0.457$) และด้านที่ 4 การประเมินและติดตามความร่วมมือ ($PNI_{modified} = 0.435$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในระดับรายข้อในภาพรวมทั้ง 18 ข้อ พบว่า ข้อที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุด 5 อันดับแรก ซึ่งถือเป็นประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่สุด ได้แก่ อันดับที่ 1 ข้อ 2.2 การออกแบบและดำเนินกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ($PNI_{modified} = 0.787$) อันดับที่ 2 ข้อ 2.4 การใช้จิตวิทยาเชิงบวกในการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ปกครอง ($PNI_{modified} = 0.719$) อันดับที่ 3 ข้อ 1.1 การเลือกช่องทางและรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมให้กับผู้ปกครองแต่ละคน ($PNI_{modified} = 0.620$) อันดับที่ 4 ข้อ 2.1 การถ่ายทอดความรู้พัฒนาการเด็กและทักษะ EF ให้ผู้ปกครอง ($PNI_{modified} = 0.569$) และอันดับที่ 5 ข้อ 3.2 การประสานงานให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญสหวิชาชีพ ($PNI_{modified} = 0.567$) โดยสามใน 5 อันดับแรกล้วนอยู่ในด้านที่ 2 สะท้อนให้เห็นว่าทักษะการออกแบบกิจกรรมสำหรับผู้ปกครองและการนำจิตวิทยาเชิงบวกมาประยุกต์ใช้มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่สุดของนิสิต

ทั้งนี้ ทุกด้านมีค่า $PNI_{modified}$ บ่งชี้ถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนา และสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู ปรุ้มวัยตามข้อบังคับคุรุสภา พ.ศ. 2568 ที่กำหนดให้ครูปรุ้มวัยต้องมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนอย่างรอบด้าน ผู้วิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นทั้ง 4 ด้านไปใช้เป็นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในขั้นตอนที่ 2 โดยกำหนดลำดับความสำคัญของเนื้อหาตามค่า $PNI_{modified}$ จากสูงไปต่ำ ได้แก่ 1) ด้านการให้ความรู้และส่งเสริมบทบาทผู้ปกครอง 2) ด้านการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครอง 3) ด้านการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ และ 4) ด้านการประเมินและติดตามความร่วมมือ ตามลำดับ

2. ผลการสร้างและหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม และคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปรุ้มวัย

ผลการสร้างและหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปรุ้มวัย พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีโครงสร้างสอดคล้องกับข้อบังคับมาตรฐานวิชาชีพครู ปรุ้มวัย พ.ศ. 2568 โดยกำหนด 6 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) ความสำคัญของหลักสูตรที่เชื่อมโยงมาตรฐานวิชาชีพกับแนวคิดทักษะสมอง EF และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก PsyCap 2) หลักการของหลักสูตรที่เน้นครูปรุ้มวัยเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครอง 3) จุดมุ่งหมายเชิงสมรรถนะมุ่งพัฒนาความสามารถสร้างการเรียนรู้กับผู้ปกครองทั้ง 4 ด้าน 4) เนื้อหาของหลักสูตร แบ่งเป็น 4 หน่วย รวม 24 ชั่วโมง ได้แก่ หน่วยที่ 1 การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง จำนวน 6 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 การให้ความรู้และส่งเสริมบทบาทผู้ปกครอง จำนวน 6 ชั่วโมง หน่วยที่ 3 การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ จำนวน 6 ชั่วโมง และ หน่วยที่ 4 การประเมินและติดตามความร่วมมือ จำนวน 6 ชั่วโมง โดยจัดการฝึกอบรมเป็น 2 ระยะ คือ ภาคความรู้และภาคปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความสามารถสร้างการเรียนรู้กับผู้ปกครองอย่างเป็นระบบ เนื้อหาที่บูรณาการแนวคิด Constructivism, Experiential Learning, Collaborative Learning, Reflective Learning และ Service Learning 5) แนวทางจัดกิจกรรมที่ออกแบบเป็น 2 ระยะ คือ ภาคความรู้และภาคปฏิบัติ ผ่านกิจกรรม Positive Psychology Interventions, PLC, Coaching and Mentoring และการสะท้อนคิดอย่างเป็นระบบ และ 6) การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับกรอบ Kirkpatrick ครบทั้ง 4 ระดับ ทำให้หลักสูตรมีจุดเด่นด้านการเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง และสามารถรองรับการพัฒนาทั้งนิสิต ผู้ปกครอง และโรงเรียนไปพร้อมกัน สำหรับคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า คู่มือมีองค์ประกอบชัดเจน ครอบคลุม 1) คำอธิบายความสำคัญ หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรในภาพรวม 2) แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ละขั้นตอนตามวงจร Experiential Learning และแนวคิด Andragogy เพื่อให้ นิสิตทำหน้าที่เป็นกระบวนการได้อย่างมั่นใจ 3) แผนการจัดกิจกรรมรายหน่วยที่ระบุจุดมุ่งหมาย เนื้อหา ขั้นตอน เวลา สื่อ และคำแนะนำการใช้เทคนิค EF และจิตวิทยาเชิงบวกกับผู้ปกครองอย่างเป็นลำดับ และ 4) แนวทางการใช้เครื่องมือประเมินต่าง ๆ ทั้งแบบทดสอบ แบบสังเกต แบบประเมินผลลัพธ์ และแบบบันทึก Reflection/Peer-Self Assessment จุดเด่นของคู่มือคือใช้ภาษากระชับ เข้าใจง่าย

มีตัวอย่างกิจกรรมและแนวปฏิบัติภาคสนามที่ช่วยให้ผู้สอนและนิสิตสามารถนำหลักสูตรไปใช้จริงกับผู้ปกครองได้อย่างเป็นรูปธรรม และตรวจสอบได้

เมื่อนำร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการศึกษาปฐมวัย และด้านจิตวิทยาหรือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตรวจสอบคุณภาพ พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M = 4.61$, $SD = 0.29$) และคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.53$, $SD = 0.34$) ตามลำดับ โดยมีจุดเด่นคือภาษาที่เข้าใจง่ายและขั้นตอนที่ชัดเจน ผู้วิจัยปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำหลักสูตรไปทดลองนำร่อง (Pilot Study) กับนิสิตครูปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้หลักสูตร ความชัดเจนของคู่มือ และความเหมาะสมของเวลาและกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ผลการทดลองนำร่องพบว่าหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้จริง ผู้วิจัยนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงในขั้นตอนที่ 3 ต่อไป

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย

ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับนิสิตครูปฐมวัยชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 คน ประเมินผลตามแนวคิดของ Kirkpatrick (1994) จำนวน 2 ระดับ พบว่าในผลการประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction) นิสิตมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.71$, $SD = 0.28$) ต่อเนื้อหา กิจกรรม และกระบวนการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรในระดับสูง และผลการประเมินการเรียนรู้ (Learning) พบว่า นิสิตมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 25.50$, $p < .05$) โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรม ($M = 18.42$, $SD = 1.82$) และหลังการฝึกอบรม ($M = 27.63$, $SD = .92$) ค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) ที่คำนวณตามแนวทางของ Hattie มีค่าเท่ากับ 3.40 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีผลต่อการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างยั่งยืนยาวในทางปฏิบัติ แสดงดัง Table 2

Table 2

Comparison of Early Childhood Student Teachers' Ability to Create Learning Partnerships with Parents Before and After Training

ผลการวิเคราะห์ความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย ก่อนและหลังการฝึกอบรม

ความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครอง ของนิสิตครูปฐมวัย	ตัวอย่าง (n=24)				t	p	Effect size
	ก่อนการฝึกอบรม		หลังการฝึกอบรม				
	M	SD	M	SD			
รวม	18.42	1.82	27.63	.92	25.50*	.000	3.40

* $p < .05$

4. ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย

ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัยตามแนวคิดการประเมินผลการฝึกอบรมของ Kirkpatrick (1994) จำนวน 2 ระดับ พบว่า การประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior) ของนิสิต พบว่านิสิตมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.58$, $SD = 0.32$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการให้ความรู้และส่งเสริมบทบาทผู้ปกครองมี

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสูงสุด ($M = 4.67$, $SD = 0.28$) รองลงมาคือด้านการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครอง ($M = 4.61$, $SD = 0.31$) ด้านการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ ($M = 4.52$, $SD = 0.35$) และด้านการประเมินและติดตามความร่วมมือ ($M = 4.48$, $SD = 0.38$) สำหรับผลการประเมินผลลัพธ์ (Results) พบว่า 1) ผู้ปกครองมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย ทักษะสมอง EF และหลักการจิตวิทยาเชิงบวกเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน สามารถอธิบายตัวอย่างพฤติกรรมของบุตรหลานและแนวทางส่งเสริมที่เหมาะสมได้ 2) ผู้ปกครองตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะผู้ช่วยครูมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงดูและการสื่อสารกับบุตรหลานให้เน้นการชื่นชม การให้กำลังใจ และการเปิดโอกาสให้เด็กได้ลองคิดและลงมือทำด้วยตนเอง และ 3) ผู้ปกครองสะท้อนว่ามีความสัมพันธ์ที่ดีกับครูและสถานศึกษาเพิ่มขึ้น เห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการร่วมวางแผนพัฒนาบุตรหลานกับนิสิตครูปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมสามารถสร้างผลลัพธ์เชิงบวกต่อความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้ปกครองในบทบาทการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้อย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผล (Discussions)

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย

ข้อค้นพบสำคัญของการวิจัยในประเด็นนี้ นิสิตครูปฐมวัยมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองทุกด้าน โดยด้านการให้ความรู้และส่งเสริมบทบาทผู้ปกครองมีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุด ($PNI_{modified} = 0.644$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการทบทวนวรรณกรรมของ Zulauf-McCurdy et al. (2024) ที่พบว่า ครูปฐมวัยส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมในการนำมาตราการส่งเสริมความสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองไปปฏิบัติได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับ Sheridan and Kim (2015) ที่พบว่า โปรแกรมผลิตครูส่วนใหญ่ยังไม่ได้บูรณาการการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้ปกครองเข้าไปในหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูปฐมวัยตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพครูปฐมวัย พ.ศ. 2568 ที่กำหนดให้ครูปฐมวัยต้องมีความสามารถในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กโดยเฉพาะทักษะสมอง EF และการจัดการตนเอง (Self) รวมถึงการสื่อสารเชิงบวกและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้านและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Epstein (2018) ที่ชี้ให้เห็นว่าการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนเป็นสมรรถนะหลักที่ครูปฐมวัยต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบก่อนออกปฏิบัติงานจริง ค่า $PNI_{modified}$ ที่พบในทุกด้านบ่งชี้ว่าช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นยังอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นเหตุผลเพียงพอที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อปิดช่องว่างดังกล่าว

2. ผลการสร้างและหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตร

ข้อค้นพบสำคัญของการวิจัยในประเด็นนี้ คือ หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นและคู่มือการใช้หลักสูตรได้รับการประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทั้งสองฉบับ ($M = 4.61$ และ $M = 4.53$ ตามลำดับ) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่าทั้งโครงสร้างหลักสูตร 6 องค์ประกอบและคู่มือฯ ที่สนับสนุนการนำไปใช้มีความชัดเจน ใช้ได้จริง และตอบสนองต่อบริบทของนิสิตครูปฐมวัยและการทำงานร่วมกับผู้ปกครองในสถานศึกษา

จุดเด่นสำคัญของหลักสูตร คือ การใช้ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เป็นฐานในการกำหนดเนื้อหา 4 หน่วยหลัก และจัดลำดับความสำคัญของหัวข้อการอบรมให้สอดคล้องกับช่องว่างสมรรถนะที่นิสิตต้องการพัฒนาจริง ช่วยให้หลักสูตรตรงจุด และลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา ในบริบทการผลิตครูที่มีเวลาและหน่วยกิตจำกัด การออกแบบแบบนี้ทำให้การใช้ทรัพยากรเพื่อสร้างสมรรถนะด้านการทำงานกับผู้ปกครองมีประสิทธิภาพมากขึ้น ไม่ใช่หลักสูตรเชิงทฤษฎีทั่วไป แต่เป็นหลักสูตรที่ออกแบบเพื่อแก้ปัญหาเชิงวิชาชีพที่พบในสนามอย่างเฉพาะเจาะจง

เมื่อพิจารณาเชิงทฤษฎี แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ Taba (1962) และ Tyler (1962) ที่เน้นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจาก “การวินิจฉัยความต้องการ (Diagnosis of Needs)” แล้วจึงกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และประสบการณ์การเรียนรู้ต่อเนื่องกันเป็นระบบ การบูรณาการแนวคิด Constructivism, Experiential Learning, PLC และ Positive Psychology เข้าในกิจกรรมฝึกอบรม ก็สอดคล้องกับมุมมองร่วมสมัยที่มองว่าการเตรียมครูเพื่อทำงานกับครอบครัวต้องให้ครูได้ “เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จำลองและภาคสนามจริง” ไม่ใช่เพียงการบรรยาย (Kolb, 1984; Knowles, 1980; Luthans et al. (2007)

ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรและคู่มือในระดับสูงยังสอดคล้องกับงานของ Epstein (2018) ที่ชี้ว่าหลักสูตรเตรียมครูด้าน school-family-community partnerships ที่มีความชัดเจนในจุดมุ่งหมายและมีกรอบกิจกรรมให้ฝึกทักษะการสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างเป็นขั้นตอน จะช่วยเพิ่มทั้งความสามารถและความมั่นใจของครูในการทำงานกับครอบครัว เช่นเดียวกับผลการศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างทักษะความร่วมมือครู-ผู้ปกครองที่พบว่าหลักสูตรที่พัฒนามาจากความต้องการจำเป็นและมีคู่มือประกอบการใช้ ส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรายงานความพึงพอใจและการนำไปใช้จริงในระดับสูง (Zulauf-McCurdy et al., 2024; Clarke et al., 2009)

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัย

ข้อค้นพบหลักจากการทดลองใช้ คือ นิสิตครูปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมากที่สุด ($M = 4.71$, $SD = 0.28$) ในระดับปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction) และมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 25.50$, $p < .05$) โดยมีค่าขนาดอิทธิพล (Effect size) ที่คำนวณตามแนวทางของ Hattie มีค่าเท่ากับ 3.40 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก ในระดับการเรียนรู้ (Learning) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า การเข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมนี้จะทำให้นิสิตมีความรู้เพิ่มขึ้นและมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานกับผู้ปกครอง

จุดเด่นของข้อค้นพบนี้อยู่ที่การเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนทั้งด้าน “ความพึงพอใจ” และ “ความรู้” ในกลุ่มนิสิตระดับอุดมศึกษา ซึ่งมักมีประสบการณ์จำกัดในการปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง การที่นิสิตรายงานความพึงพอใจในเนื้อหา กิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ในระดับสูง แสดงว่าการออกแบบกิจกรรมบนฐาน Experiential Learning, Positive Psychology Interventions และ PLC สามารถตอบโจทย์ความต้องการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ต้องการเห็นความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ และต้องการพื้นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกับเพื่อนและผู้ปกครองจริง ในเชิงบริบท ผลดังกล่าวสะท้อนภาพสถานการณ์จริงของการผลิตครูปฐมวัยในไทย ที่ผ่านมามีนักวิชาการชี้ว่าขาดการเตรียมความพร้อมด้านการทำงานกับครอบครัว และชุมชนอย่างเป็นระบบ (Epstein, 2018) การที่คะแนนความรู้หลังฝึกอบรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และด้านที่มีพัฒนาการชัดเจนที่สุดคือ “การให้ความรู้และส่งเสริมบทบาทผู้ปกครอง” ซึ่งเป็นด้านที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดในขั้นวิเคราะห์ความต้องการ ยิ่งตอกย้ำว่าหลักสูตรนี้สามารถลดช่องว่างระหว่าง “สิ่งที่นิสิตต้องการ” กับ “สิ่งที่หลักสูตรให้” ได้อย่างตรงจุด ผลการทดลองใช้ที่สนับสนุนสมมติฐานนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb (1984) ซึ่งระบุว่า ผู้เรียนจะเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และทักษะอย่างมีนัยสำคัญเมื่อได้ผ่านวงจร “ประสบการณ์จริง-สะท้อนคิด-สรุปแนวคิด-ทดลองใช้ใหม่” และสอดคล้องกับแนวคิด Andragogy ของ Knowles (1980) ที่ชี้ว่าผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อเนื้อหาเกี่ยวข้องกับบทบาทวิชาชีพของตน มีส่วนร่วมในการออกแบบประสบการณ์เรียนรู้ และได้รับโอกาสสะท้อนประสบการณ์จริงของตนเอง

งานวิจัยหลายชิ้นในต่างประเทศพบผลเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น โปรแกรมเตรียมครูให้ทำงานกับผู้ปกครองที่เน้นกิจกรรมจำลองสถานการณ์และการสะท้อนคิด ช่วยเพิ่มทั้งความรู้และความมั่นใจของครูในการสื่อสารกับผู้ปกครอง (Epstein, 2018) รวมทั้งงานของ Trom and Burke (2021) และงานเกี่ยวกับ Positive Psychology Interventions ในครูที่พบว่าการใช้

กิจกรรมเชิงบวกและการสะท้อนตนเองในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพสามารถยกระดับแรงจูงใจ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของครูได้อย่างมีนัยสำคัญ

4. ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัยหลังการทดลองใช้

ข้อค้นพบสำคัญในระดับการประเมินผลหลักสูตร คือ นิสิตมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองโดยรวมในระดับมากที่สุด ($M = 4.58$, $SD = 0.32$) และระดับผลลัพธ์ (Results) ของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($M = 4.52$, $SD = 0.36$) โดยเฉพาะด้านการให้ความรู้และส่งเสริมบทบาทผู้ปกครองที่มีคะแนนสูงที่สุด รวมทั้งการที่ผู้ปกครองอาสา รายงานว่าตนมีความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมการเลี้ยงดูเชิงบวกเพิ่มขึ้น สะท้อนว่าอิทธิพลของหลักสูตรไม่ได้จำกัดอยู่ที่นิสิตเท่านั้น แต่ขยายไปถึงผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยในชีวิตจริงด้วย

จุดเด่นของข้อค้นพบนี้ คือ การแสดงให้เห็น “ผลกระทบแบบลูกโซ่” (Cascading Effect) ของหลักสูตร ที่เริ่มจากการเสริมสร้างสมรรถนะและทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนิสิตครูปฐมวัย แล้วส่งผ่านไปยังผู้ปกครองและเด็ก ผ่านการให้คำปรึกษา การจัดกิจกรรม และการสื่อสารเชิงบวกกับครอบครัว ในบริบทจริงของโรงเรียนและศูนย์เด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นระดับการเปลี่ยนแปลงที่งานวิจัยด้านการฝึกอบรมจำนวนมากมักไม่ไปถึง เพราะหยุดอยู่ที่ระดับ Reaction และ Learning เท่านั้น

ผลในระดับ Behavior และ Results ที่อยู่ในระดับสูงสุดสอดคล้องกับกรอบการประเมินหลักสูตรของ Kirkpatrick (1994) ที่ระบุว่า การประเมินประสิทธิผลการฝึกอบรมที่สมบูรณ์ควรพิจารณาตั้งแต่การตอบสนองของผู้เรียน การเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปจนถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในองค์กรหรือผู้รับบริการ การที่นิสิตสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับ EF และจิตวิทยาเชิงบวกไปสู่การปฏิบัติงานกับผู้ปกครองจริงได้ สะท้อนว่าหลักสูตรช่วยยกระดับ Self-Efficacy และ Psychological Capital ของนิสิต ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Luthans et al. (2007) และงานวิจัยต่อมาที่แสดงว่า PsyCap มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความยืดหยุ่น ความหวัง และความเชื่อมั่นของครูในการเผชิญสถานการณ์ท้าทายในวิชาชีพ

นอกจากนี้ การที่ผู้ปกครองอาสา รายงานว่าตนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครูและสถานศึกษาเพิ่มขึ้น ตระหนักบทบาทของตนในฐานะ “ผู้ช่วยครู” และสามารถนำแนวคิด EF กับจิตวิทยาเชิงบวกไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับแนวคิด school-family-community partnerships ของ Epstein (2018) ที่มองว่าการสร้างความร่วมมือเชิงรุกระหว่างบ้านและโรงเรียนเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับผลลัพธ์ด้านพฤติกรรม การเรียนรู้ และสุขภาวะของเด็ก ผลดังกล่าวยังไปในทิศทางเดียวกับงานทบทวนวรรณกรรมและการทดลองด้าน family-school partnership ที่พบว่าโปรแกรมพัฒนาครูที่เน้นทักษะการทำงานกับผู้ปกครองสามารถยกระดับคุณภาพความสัมพันธ์ครู-ผู้ปกครองและส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมและการเรียนของเด็ก (Clarke et al., 2009; Zulauf-McCurdy et al., 2024)

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถาบันผลิตครูปฐมวัยควรนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยนี้ไปบูรณาการในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน โดยจัดให้มีทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นิสิตได้พัฒนาความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองก่อนออกปฏิบัติงานจริง

1.2 อาจารย์ผู้สอนในสาขาการศึกษาปฐมวัยควรนำแนวทางการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรฝึกอบรมนี้ โดยเฉพาะกิจกรรม Positive Psychology Interventions และกระบวนการสุนทรียสนทนา ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีทักษะการใช้จิตวิทยาเชิงบวกในการถ่ายทอดความรู้ด้านพัฒนาการเด็กและ EF แก่ผู้ปกครอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ควรนำกรอบความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองทั้ง 4 ด้านที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบโปรแกรมพัฒนาศูนย์ปฐมวัยประจำการ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนตามมาตรฐานวิชาชีพครูปฐมวัย ตามข้อบังคับคุรุสภา พ.ศ. 2568

1.4 สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่รับนิสิตเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรจัดให้มีครูพี่เลี้ยงที่มีความเชี่ยวชาญด้านการงานให้กับผู้ปกครองทำหน้าที่ Coaching และ Mentoring นิสิตในการฝึกปฏิบัติการสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองจริง เพื่อให้นิสิตสามารถนำทักษะที่ได้จากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลายได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมนี้ในระยะยาว โดยติดตามความสามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้ปกครองของนิสิตครูปฐมวัยภายหลังสำเร็จการศึกษาและปฏิบัติงานจริงในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อประเมินว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและผลลัพธ์การทำงานให้กับผู้ปกครองในระดับที่ 3 และระดับที่ 4 ของ Kirkpatrick อย่างยั่งยืนเพียงใด

2.2 ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในรูปแบบออนไลน์หรือรูปแบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ สื่อวิดีโอทัศนศึกษา และชุมชนการเรียนรู้เสมือนจริง (Virtual PLC) มาบูรณาการในกระบวนการฝึกอบรม เพื่อขยายการเข้าถึงหลักสูตรไปยังนิสิตครูปฐมวัยในสถาบันต่าง ๆ ทั่วประเทศที่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่

2.3 ควรศึกษาผลของหลักสูตรฝึกอบรมนี้ต่อผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยโดยตรง โดยวัดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่บ้านภายหลังได้รับการให้ความรู้จากนิสิตครูปฐมวัยที่ผ่านการฝึกอบรม เพื่อประเมินผลกระทบต่อเนื่อง (Cascading Effect) ของหลักสูตรที่ส่งผ่านจากนิสิตสู่ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยในที่สุด

2.4 ควรขยายกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรให้ครอบคลุมนิสิตครูปฐมวัยจากสถาบันหลายแห่งที่มีบริบทแตกต่างกัน เช่น มหาวิทยาลัยในภูมิภาคต่าง ๆ หรือสถาบันราชภัฏ เพื่อตรวจสอบความสามารถในการถ่ายโอน (Transferability) ของหลักสูตรและปรับปรุงให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น รวมถึงอาจพัฒนาหลักสูตรรุ่นที่ 2 โดยนำบทเรียนที่ได้จากการประเมินในงานวิจัยนี้มาใช้เป็นฐานในการออกแบบ

การเปิดเผยการใช้ Generative AI ในการเขียนบทความ (Disclosure of Generative AI Use in the Writing Process)

ไม่มีการใช้ Generative AI

References

- Center on the Developing Child at Harvard University. (2021). *Building the brain's "air traffic control" system: How early experiences shape the development of executive function*.
<https://developingchild.harvard.edu>
- Clarke, B. L., Sheridan, S. M., & Woods, K. E. (2009). Elements of healthy family–school relationships. In S. L. Christenson & A. L. Reschly (Eds.), *Handbook of school–family partnerships* (pp. 61–79). Routledge.
- Diamond, A. (2013). Executive functions. *Annual Review of Psychology*, 64, 135–168. DOI: 10.1146/annurev-psych-113011-143750
- Epstein, J. L. (2018). *School, family, and community partnerships: Preparing specialists to connect schools and families* (2nd ed.). Routledge.
- Khurusapha. (2025). Regulations of the Teachers' Council of Thailand on professional standards for early childhood teachers B.E. 2568. *Royal Thai Government Gazette*, 142(Special Issue 279 Ng), 105–109. [in Thai]
- Kirkpatrick, D. L. (1994). *Evaluating training programs: The four levels*. Berrett-Koehler Publishers.
- Knowles, M. S. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy*. Cambridge Adult Education.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall.
- Luthans, F., Youssef, C. M., & Avolio, B. J. (2007). *Psychological capital: Developing the human competitive edge*. Oxford University Press.
- National Institute for Child and Family Development, Mahidol University. (2023). *Manual for promoting executive function (EF) skills in early childhood children*. Mahidol University. [in Thai]
- Sheridan, S. M., & Kim, E. M. (2015). *Foundational aspects of family-school partnership research*. Springer.
- Sriklaub, K., & Ruengtrakul, A. (2022). Teachers' experiences in a professional learning community: Insights on policy delivery and characteristics of the PLC in schools. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 43(2), 303–310. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/kjss/article/view/258487>
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. Harcourt, Brace & World.
- Trom, P., & Burke, J. (2021). Positive psychology intervention (PPI) coaching: An experimental application of coaching to improve the effectiveness of a gratitude intervention. *Coaching: An International Journal of Theory, Research & Practice*, 14(2), 131–142. DOI: 10.1080/17521882.2021.1936585
- Tyler, R. W. (1962). *Basic principles of curriculum and instruction*. University of Chicago Press.
- Wongwanich, S. (2015). *Needs assessment research* (3rd ed.). Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Zulauf-McCurdy, C. A., McManus, M. S., Golez, M., & Fetting, A. (2024). A systematic review of interventions to promote parent–teacher relationships in early care and education: Exploring the social process between parents and teachers. *SAGE Open*, 14(4), 1–15. DOI: 10.1177/21582440241288114